

EVOLUTIA INVESTIȚIILOR STRAINE DIRECTE ÎN ECONOMIA INTERNAȚIONALĂ

Drd. Gaina Andra Maria

Traditionally FDI was a phenomenon that primarily concerned highly developed economies. Developed countries still attract a higher share of world-wide FDI than developing countries. In the past fifteen years, foreign direct investments have been the dominant form of capital flow in the global economy, even for developing countries. Foreign direct investments are investments made to acquire a lasting interest by a resident entity in one economy in an enterprise resident in another economy. The purpose of the investor is to have a significant influence, an effective voice in the management of the enterprise.

1. Definirea și formele investițiilor internaționale. Investițiile internaționale reprezintă modalitățile concrete prin care un agent economic realizează operațiuni internaționale, adică atunci când: a.) cumpără acțiuni de pe o piață străină sau emise de o firmă din altă țară; b.) cumpără obligațiuni de pe o piață străină sau emise de o firmă străină; c.) construiește “pe loc gol” o societate nouă sau deschide o filială în altă țară (greenfield investments); d.) acordă un credit financiar unui agent economic dintr-o altă țară sau unui agent economic străin ce operează în propria țară; e.) preia (achiziționează) o firmă străină sau fuzionează cu o firmă străină; f.) participă cu capital investițional la construirea de societăți mixte; g.) încheie contracte internaționale de leasing sau franchising. Din cele prezentate se poate deduce și *definiția* termenului de investiție internațională, ce reprezintă acea investiție care încorporează un element de extraneitate.

Investiția internațională presupune existența a cel puțin doi agenți economici: agentul economic emitent și agentul economic receptor al investiției. Ca atare, există două tipuri de investiții internaționale – directe și de portofoliu – care se referă la raportul ce se stabilește între emitent și receptor. Atunci când investiția presupune transferarea către agentul emitent a posibilității de control și decizie asupra activității agentului receptor este vorba despre o investiție directă. În restul cazurilor, când investiția nu presupune stabilirea unui asemenea raport, este vorba despre o investiție de portofoliu. *Investiția de portofoliu* reprezintă întotdeauna un plasament pur financiar, o investiție pur financiară. *Investiția directă* îmbină însă într-un mod mult mai complex plasamentul financiar cu investiția reală. Atunci când agentul emitent ajunge să controleze agentul receptor, pe lângă fluxul financiar inițial apar și alte fluxuri, multe dintre ele având o consistență reală: fluxuri de tehnologie, fluxuri de forță de muncă, fluxuri manageriale și chiar fluxuri de bunuri și servicii.¹ De multe ori, încadrarea unei investiții internaționale în unul din cele două tipuri este foarte dificilă. Între investiția directă și cea de portofoliu există o zonă “gri”, în care cu greu se poate desluși frontiera. Cel mai bun exemplu în acest sens îl constituie achiziționarea de acțiuni pe piața financiară internațională, deoarece pachetul de control al acțiunilor nu reprezintă un anumit procent fix în totalul acțiunilor, ci variază de la caz la caz. Într-un mod cu totul convențional, reglementările și statisticile din SUA cuprind în categoria investițiilor directe toate tranzacțiile care trec dintr-un patrimoniu în altul mai mult de 10% din acțiunile

¹Constantin Fota, “*Economie internațională*”, Ed. Universitaria, Craiova, 2001, p. 102

emise de către o firmă. În Franța procentul este de 20%, iar în Germania de 25%. În general, mărimea pachetului de control al acțiunilor variază invers proporțional cu dimensiunea firmei și numărul de acțiuni emise de ea.

2. Evoluția investițiilor străine directe pe plan internațional. *Fluxul investițiilor străine directe* a avut un declin acut în anul 2001, ca rezultat al încetinirii economice. Comportamentul investitional al firmelor este de asemenea puternic influențat de schimbările pe termen scurt ale ciclurilor de afaceri, lucru dovedit de recente tendințe ale investițiilor străine directe. După nivelurile record ale anului 2000, fluxurile globale au scăzut puternic în anul 2001 – pentru prima dată într-un deceniu. Acesta a fost rezultatul declinului economiei globale, mai ales în cele mai mari trei economii ale lumii, care au intrat toate în recesiune, urmată de o scădere a valorii fuziunilor și achizițiilor transfrontaliere. Valoarea totală a acestor fuziuni și achizitii transfrontaliere încheiate în anul 2001 (594 miliarde dolari SUA) a fost numai la jumătatea celor din anul 2000. Numărul fuziunilor și achizițiilor transfrontaliere a scăzut de la peste 7.800 în anul 2000 la aproximativ 6.000 în anul 2001. Numărul tranzacțiilor transfrontaliere în valoare de 1 miliard de dolari SUA a scăzut de la 175 la 113, valoarea lor totală scăzând de la 866 miliarde dolari la 378 miliarde dolari SUA.

Ca rezultat, declinul investițiilor străine directe (ISD) a fost concentrat mai ales în economiile dezvoltate, în care influxurile de ISD s-au redus cu 59%, în comparație cu 14% în economiile în curs de dezvoltare. Influxurile către Europa Centrală și de Est au rămas în general stabile.

Influxurile mondiale de investiții străine directe s-au ridicat la 735 de miliarde dolari SUA, din care 503 miliarde dolari SUA s-au îndreptat spre economiile dezvoltate, 205 miliarde dolari SUA către economiile în curs de dezvoltare, iar restul de 27 miliarde dolari SUA către economiile în tranziție din Europa Centrală și de Est. Părțile destinate țărilor în curs de dezvoltare și celor din Europa Centrală și de Est din influxurile globale de ISD au ajuns la 28% și respectiv 4% în anul 2001, în comparație cu o medie de 18% și respectiv 2% în cei doi ani anteriori. Cele 49 de țări cel mai puțin dezvoltate (LDC) rămân recipienți marginali, cu numai 2% din investițiile străine directe către țările în curs de dezvoltare sau numai 0,5% din totalul global.

Încetinirea economică a intensificat presiunile competitive, accentuând nevoile de căutare de locații la costuri mai scăzute. Aceasta poate avea ca rezultat investiții străine sporite în activități care beneficiază de realocări către, sau expansiune în, economii cu salarii scăzute. Fluxurile către exterior pot apărea și din țări în care piețele interne creșteau mai lent decât piețele externe. Există semnale că ambii factori au contribuit la recente creșteri de investiții străine directe ale Japoniei către China și la creșterile de fluxuri către Europa Centrală și de Est.

Între timp, *fluxurile către lumea în curs de dezvoltare și către Europa Centrală și de Est* rămân distribuite în mod inegal. În anul 2001, cei mai mari cinci primitori au atras 62% din totalul influxurilor către țările în curs de dezvoltare, în vreme ce cifra corespunzătoare pentru Europa Centrală și de Est a fost de 74%. Printre primele 10 țări câștigătoare în termeni de creșteri absolute, opt au fost țări în curs de dezvoltare, în frunte cu Mexic, China și Africa de Sud. În mod contrar, dintre cele 10 țări care au experimentat cele mai abrupte declinuri ale influxurilor de investiții străine directe, opt au fost țări dezvoltate; Belgia și Luxemburg, Statele Unite și Germania au raportat cele mai acute declinuri.

S-ar putea argumenta că anul 2001 a fost martorul unei reveniri la niveluri "normale" ale investițiilor străine directe (ISD) după activitatea febrilă de fuziuni și achiziții din cei doi ani precedenți. În țările în curs de dezvoltare și în economiile în tranziție, ISD-urile s-au dovedit destul de flexibile, în ciuda declinului economic global și a tragicelor evenimente din 11 septembrie. Această flexibilitate este mai pronunțată în comparație cu influxurile de investiții de portofoliu și de împrumuturi bancare. Apelând la o bază netă (influxuri minus fluxuri externe), fluxurile de ISD au reprezentat singura componentă pozitivă a fluxului de capital privat către țările în curs de dezvoltare și către economiile în tranziție în perioada 2000 – 2001. Fluxul total net de capital privat a fost proiectat pentru un minim de 31 miliarde dolari SUA în anul 2001.

În ciuda impactului descurajant al cererii slabe din economiile cele mai mari, *perspectivele pe termen lung ale ISD rămân promițătoare*. Un număr de analize asupra planurilor de investiții sugerează faptul că marile companii transnaționale vor continua expansiunea lor internațională. Mai exact, acestea sugerează că cele mai preferate destinații vor include marile piețe ale țărilor dezvoltate (ca cele ale Statelor Unite, ale Germaniei, Regatului Unit și Franței), precum și un număr de destinații cheie în țările în curs de dezvoltare (în special China, Brazilia, Mexic și Africa de Sud) și în Europa Centrală și de Est. Este interesant de remarcat faptul că aceste țări în curs de dezvoltare și economii în tranziție au avut succes în special în atragerea de ISD orientate spre export.

Recentele dezvoltări ale investițiilor străine directe variază semnificativ de la o regiune la alta. Așa cum am menționat anterior, încetinirea activității de ISD din anul 2001 s-a datorat mai ales țărilor dezvoltate. Atât influxurile cât și fluxurile externe de ISD au scăzut dramatic în aceste țări, cu mai mult de jumătate, la 581 miliarde dolari SUA și respectiv 503 miliarde dolari SUA, după ce au atins un vârf în anul 2000. În ciuda încetirii economice și a evenimentelor din 11 septembrie, *Statele Unite și-au păstrat poziția de cel mai mare primitor de ISD*, dar influxurile au scăzut mai mult de jumătate, până la 124 miliarde dolari SUA. Țara și-a recâștigat poziția de cel mai mare investitor al lumii, deși fluxurile externe de 114 miliarde dolari SUA au reflectat o scădere cu 30%. Partenerii majori pentru ISD interne și externe au fost și de această dată țările Uniunii Europene (UE); cu toate acestea, a crescut importanța partenerilor Acordului Nord American de Liber Schimb (NAFTA) ca destinație pentru ISD ale Statelor Unite, parțial datorită achiziționării Banamex (Mexic) de către Citygroup. În ceea ce privește ISD interne, acestea au continuat să intre pe piață primordial prin fuziuni și achiziții, recordul fiind deținut de achiziționarea corporației VoiceStream Wireless de către Deutsche Telekom pentru 29,4 miliarde dolari SUA, reprezentând cea mai mare tranzacție transfrontalieră din întreaga lume în anul 2001.

Influxurile către și ieșirile din *Uniunea Europeană* în anul 2001 au scăzut cu aproximativ 60% până la 323 și respectiv 365 miliarde dolari SUA. Aceasta s-a datorat mai ales declinului în ceea ce privește fuziunile și achizițiile în legătură cu ISD. Influxurile către Regatul Unit (principalul receptor din Europa Occidentală) și Germania au scăzut cel mai mult, în vreme ce acelea către Franța, Grecia și Italia au crescut. Declinul ISD către exterior a fost și mai mare, singurele excepții fiind Irlanda, Italia și Portugalia. Ca și în anii precedenți, ieșirile au constat mai ales în fuziuni și achiziții transfrontaliere. Franța a devenit cel mai mare investitor extern din regiune, urmată de Belgia și Luxemburg. Fluxurile intra-regionale au reprezentat o parte mai mare a investițiilor străine directe din UE.

Alte țări din Europa Occidentală au experimentat evoluții similare, Elveția detinând 75% din ISD către aceste țări. În ceea ce privește *alte țări dezvoltate*, ieșirile de fluxuri din Japonia au crescut în anul 2001, în vreme ce investițiile interne precum și

investițiile străine directe au scăzut, mai ales din cauza recesiunii economice. Ieșirile de fluxuri dinpre Australia s-au dublat, deoarece aceasta are legături economice mai stânse cu regiunea Asia-Pacific, fiind mai puțin afectată decât Canada (unde influxurile au scăzut cu 60%) de evoluțiile ce au avut loc în Statele Unite.

Influxurile de investiții străine directe (ISD) către țările în curs de dezvoltare au scăzut, de asemenea, de la 239 miliarde dolari SUA în 2000 la 205 miliarde dolari SUA în anul 2001. Cu toate acestea, volumul acestui declin s-a limitat la un număr relativ mic de țări gazdă. În special trei economii – Argentina, Brazilia și Hong Kong (China) – au cunoscut declinul în ceea ce privește influxurile de ISD care s-au ridicat până la 57 miliarde dolari SUA.

Africa rămâne un receptor marginal de ISD, deși acestea au crescut de la 9 miliarde dolari SUA în anul 2000 la mai mult de 17 miliarde în 2001. La prima vedere, această creștere pare impresionantă, dar ea maschează faptul că pentru majoritatea țărilor africane fluxurile de ISD au rămas mai mult sau mai puțin la același nivel ca în anul 2000. Creșterea cu 8 miliarde dolari s-a datorat în mare măsură proiecte de investiții străine mari, mai ales în Africa de Sud și Maroc, și modului în care acestea sunt reflectate în statisticile investițiilor străine. Totuși, deși continentul a primit numai 2 procente din influxurile de ISD globale, în comparație cu mărimea sa economică, cantitatea de ISD către Africa nu a fost mult diferită de cea direcționată către alte regiuni în curs de dezvoltare. De asemenea, modelul general ascunde unele evoluții dinamice la nivel de țară, inclusiv la nivelul țărilor cel mai puțin dezvoltate, ca de exemplu Uganda. Mai mult, există indicații că anumite inițiative de politici, și în special Legea Creșterii și Oportunității Africane (AGOA), din Statele Unite, au contribuit la creșterea ISD în unele țări care beneficiază de accesul îmbunătățit la piață. Cifrele recente arată, de asemenea, că se schimbă aspectul sectorial al influxurilor de ISD către continentul african. În vreme ce mai mult de jumătate din fluxurile de investiții străine directe s-au îndreptat către sectorul primar, în mod special cel al petrolului și țigăiului, fluxurile de ISD către industriile serviciilor (ca de exemplu bănci, finanțe și transporturi) au devenit aproape la fel de importante în ultimii doi ani. Aceasta sugerează o largire gradată a oportunităților de investiții în timp, în ciuda ritmului încet.²

Influxurile de ISD către țările în curs de dezvoltare din regiunea Asia și Pacific au scăzut de la 134 miliarde dolari SUA în anul 2000 la 102 miliarde în anul 2001. Mare parte a declinului s-a datorat unei scăderi cu peste 60% în fluxurile către Hong Kong (China) de la un nivel record de 62 miliarde dolari SUA în anul 2000. Astfel, dacă am exclude Hong Kong (China), influxurile anului 2001 au atins același nivel ca și în anii de vârf ai deceniului 1990. În timp ce influxurile au stagnat în Asia Nord-Estică și Sud-Estică, acestea au crescut semnificativ în Asia Centrală și de Sud (cu 32% și respectiv 88%). Partea ce a revenit regiunii Asia-Pacific din influxurile mondiale a crescut de la 9% în anul 2000 la aproximativ 14% în anul 2001. În cadrul acestor tendințe generale, economiile au evoluat inegal. China și-a recâștigat poziția – pierdută în favoarea Hong Kong, în anul 2000 – de cel mai mare recipient din regiune precum și din lumea în curs de dezvoltare în general. India, Kazakhstan, Singapore și Turcia erau recipienți semnificativi în subregiunile lor. Asociația Națiunilor Asiei de Sud-Est (ASEAN) a experimentat scăderea nivelurilor investițiilor străine directe în ultimii ani, provocând o serie de temeri în rândul statelor membre: în perioada 2000 – 2001, influxurile de investiții străine în această regiune au fost de numai 12 miliarde dolari SUA anual, ceea ce corespunde numai unei treimi a apogeeului perioadei 1996 – 1997. Ieșirile de ISD din Asia în curs de dezvoltare, de aproximativ 32

² Constantin Fota, „Comerț internațional și politici comerciale internaționale”, Ed. Universitaria, Craiova, 2004, pg. 229

miliarde dolari SUA, au atins cel mai scăzut nivel de la mijlocul anilor '90, în special din cauza scăderilor ieșirilor de fluxuri ale celui mai mare investitor traditional Hong Kong, China. Companiile transnaționale chineze devin tot mai vizibile pe piețele mondiale.

Investițiile străine directe către *America Latină și Caraibe* au cunoscut declinul doi ani la rând, în special datorită unei scăderi a ISD în Brazilia, unde procesul de privatizare al ultimilor câțiva ani aproape că s-a oprit și datorită Argentinei, unde criza economică și financiară a descurajat orice nouă investiție. Între timp, Mexic a devenit cel mai mare recipient regional prin achiziția băncii Banamex de către Citicorp (Statele Unite) pentru suma de 12,5 miliarde dolari SUA. Ieșirile de fluxuri din economiile Americii Latine au ramas modeste și direcționate în special spre alte companii din regiune.³

ISD din cele 49 de țări mai puțin dezvoltate (LDC) au fost mici în termeni absoluți, dar au continuat să aibă o contribuție la formarea capitalului local, așa cum este susținut de rata ridicată a ISD în formarea de capital intern brut într-o serie din acele țări. Ca procent al investițiilor totale acestea s-au ridicat la 7% pentru țările mai puțin dezvoltate ca grup în perioada 1998 – 2000, în comparație cu cele 13% pentru toate țările în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, fluxurile de ISD sunt puternic concentrate, deși partea primilor cinci recipienți este mai mică decât a fost aceasta la finalul deceniului 1980. Peste 90% din aceste fluxuri s-au realizat mai degrabă prin investiții greenfield decât prin fuziuni și achiziții. În anul 2001, în ciuda încetinirii economice generale, ISD din țările mai puțin dezvoltate s-au ridicat la 3,8 miliarde dolari SUA, în special ca rezultat al fluxurilor tot mai mari către Angola. Asistența oficială pentru dezvoltare (ODA) ramâne componenta cea mai mare a fluxurilor financiare extreme către țările mai puțin dezvoltate, chiar dacă a scăzut în termeni relativi și absoluți între 1995 și 2000. Țările mai puțin dezvoltate au primit în mare 12,5 miliarde dolari SUA în asistența oficială pentru dezvoltare bilaterală și multilaterală în termeni neți în anul 2000, față de 16,8 miliarde dolari SUA în anul 1990. Pentru asistența oficială pentru dezvoltare, sumele au scăzut de la 9,9 miliarde dolari SUA la 7,7 miliarde dolari SUA în această perioadă. Investițiile străine directe, pe de altă parte, au devenit proeminente: 28 de țări mai puțin dezvoltate au experimentat creșteri simultane în ISD și scăderi în ODA în deceniul 1990. Dar influxurile de ISD au depășit ODA numai în șapte țări mai puțin dezvoltate (Angola, Guinea Ecuatorială, Gambia, Lesotho, Myanmar, Sudan și Togo) în anul 2000, iar trei dintre acestea sunt exportatori majori de petrol. Deoarece cea mai mare parte a țărilor mai puțin dezvoltate se bazează pe asistența oficială pentru dezvoltare ca sursă majoră pentru finanțare și deoarece investițiile străine directe și asistența oficială pentru dezvoltare nu se substituie una alteia, prezentul declin al asistenței oficiale pentru dezvoltare este îngrijorător.

Țările mai puțin dezvoltate însele au început să se auto-promoveze mai activ față de investitorii străini. S-au înființat agenții pentru promovarea investițiilor în 38 de țări mai puțin dezvoltate, iar dintre acestea 28 s-au alăturat Asociației Mondiale de Promovare a Investițiilor. Mai mult decât atât, la finalul anului 2001, 41 de țări mai puțin dezvoltate au încheiat un total de 292 tratate bilaterale de investiții și 138 de tratate de dublă impozitare. În cele din urmă, un număr tot mai mare de țări mai puțin dezvoltate sunt acum semnatare ale unor tratate multilaterale relevante. De exemplu, din iunie 2002, 20 țări mai puțin dezvoltate au avut acces la Convenția referitoare la Recunoașterea și Punerea în Vigoare a

³ Vezi Mauro F. Guillen, *The Limits of Convergence. Globalisation and Organisational Change in Argentina, South Korea and Spain*, Princeton, Princeton University Press, 2001

Foreign Arbitral Awards; 37 de țări mai puțin dezvoltate au ratificat sau semnat Convenția referitoare la Rezolvarea Disputelor Investiționale între State și între Companii Naționale și alte state; 34 de state mai puțin dezvoltate au fost (iar alte șase sunt pe cale de a deveni) membre ale Agenției de Garantare a Investițiilor Multilaterale; și 30 de țări mai puțin dezvoltate au fost membre ale Organizației Mondiale a Comerțului.

Influxurile către (27 miliarde dolari SUA) și ieșirile de fluxuri dinspre (4 miliarde dolari SUA) *Europa Centrală și de Est* au rămas la niveluri comparabile celor din anul 2000. Influxurile de ISD au crescut în 14 țări din cele 19 țări ale regiunii, iar partea regiunii din influxurile mondiale a crescut de la 2% în 2000 la 3,7% în 2001. Cinci țări (Polonia, Republica Cehă, Federația Rusă, Ungaria și Slovacia) au reprezentat mai mult de trei sferturi din influxurile regiunii în anul 2001. Ieșirile de ISD dinspre Europa Centrală și de Est au scăzut oarecum în anul 2001, datorită încetinirii ritmului din Federația Rusă, care reprezenta trei sferturi din ieșirile de ISD din regiune.

Marcarea performanțelor și potențialului economiilor individuale în atragerea de investiții străine directe, așa cum au fost ele măsurate de Indicele UNCTAD de Performanță a Investițiilor Străine Intrate și respectiv de Indicele UNCTAD al Potențialului Investițiilor Străine Intrate poate asigura date folositoare pentru creatorii de politici și pentru analiști în ceea ce privește performanțele relative ale țărilor.

Conform *Indicelui de Performanță a Investițiilor Străine Intrate*, care compară partea deținută de o țară în fluxurile de investiții străine directe globale cu partea sa în PIB-ul global, valoarea indicelui unei țări implică faptul că partea deținută de o țară în fluxurile de ISD globale este egală cu partea sa în PIB-ul mondial.

Țările cu o valoare a indicelui supraunitară (> 1) atrag investiții străine directe peste așteptări pe baza mărimii relative a PIB-ului lor. Pe baza acestei măsurători, în perioada 1998 – 2000, lumea dezvoltată a fost mai puțin echilibrată în termeni ISD primite, deși UE a raportat cel mai mare scor (1,7), iar Japonia cel mai scăzut (0,1). În termenii schimbărilor petrecute în ultimul deceniu, Africa a experimentat o scădere a scorului său (de la 0,8 în perioada 1988 – 1990 la 0,5 în perioada 1998 - 2000), în vreme ce scorul Americii Latine s-a îmbunătățit în mod semnificativ (de la 0,9 la 1,4). Asia Estică și Sud-Estică a avut un scor peste 1 (1,7 în perioada 1988 – 1990 și 1,2 în perioada 1998 – 2000), în vreme ce, dimpotrivă, Asia Vestică și Sudică a raportat scoruri mici în ultimul deceniu (0,1 – 0,2). Scorul Europei Centrale și de Est a fost aproape de 1.

Clasamentul țărilor în ceea ce privește performanțele ISD a condus la concluzii interesante. Primele 20 de țări au inclus cinci mici țări dezvoltate, 12 economii în curs de dezvoltare și trei din Europa Centrală și de Est. Cele 20 de țări cu scorurile cele mai scăzute au fost țări în curs de dezvoltare și câteva dintre țările mai puțin dezvoltate. Cele mai mari creșteri ale Indicelui de Performanță din ultimul deceniu au fost cele din Angola, Panama, Nicaragua și Armenia, în timp ce cele mai mari declinuri au fost înregistrate în Oman, Grecia, Botswana și Sierra Leone.

Indicele UNCTAD al Potențialului Investițiilor Străine Intrate *clasifică* țările în conformitate cu potențialul lor de a atrage investiții străine directe. Acest indice se bazează pe factori structurali care au tendința de a se schimba foarte încet. Ca rezultat, valoarea indicelui este relativ stabilă în timp. Primele 20 de economii din perioada 1998 – 2000 clasificate conform acestei măsurări au fost țări dezvoltate sau economii în curs de dezvoltare cu venituri ridicate, în vreme ce ultimele 20 de locuri din clasificare au fost deținute de țări în curs de dezvoltare.

Clasificarea țărilor în funcție de Indicele de Performanță și de Indicele de Potențial conduce spre următoarea matrice:

1. Țări cu performanțe ridicate în ceea ce privește investițiile străine directe (adică peste punctul de mijloc al clasificării performanțelor tuturor țărilor) și cu potențial ridicat (adică peste punctul de mijloc al clasificării referitoare la potențialul tuturor țărilor): “*înaintașii*”;
2. Țări cu performanțe ridicate în ceea ce privește investițiile străine directe (adică peste punctul de mijloc al clasificării performanțelor tuturor țărilor) și cu potențial scăzut (adică sub punctul de mijloc al clasificării referitoare la potențialul tuturor țărilor): “*economii peste potențial*”;
3. Țări cu performanțe scăzute în ceea ce privește investițiile străine directe (adică sub punctul de mijloc al clasificării performanțelor tuturor țărilor) și cu potențial ridicat (adică peste punctul de mijloc al clasificării referitoare la potențialul tuturor țărilor): “*economii sub potențial*”;
4. Țări cu performanțe scăzute în ceea ce privește investițiile străine directe (adică sub punctul de mijloc al clasificării performanțelor tuturor țărilor) și un potențial scăzut (adică sub punctul de mijloc al clasificării referitoare la potențialul tuturor țărilor): “*economii subperformante*”;⁴

În perioada 1998 – 2000 au fost 42 de *înaintași*, adică țări care au combinat un potențial puternic cu performanțe puternice. Acest grup include țările industrializate ca Franța, Germania, Suedia, Elveția și Regatul Unit; tigrii asiatici, inclusiv cei mai tineri, ca Hong Kong (China), Malaezia, Singapore și Thailanda; și un număr de țări din America Latină ca Argentina și Chile. Grupul mai includea și puternicii intrați pe scena investițiilor străine directe ca de exemplu Costa Rica, Ungaria, Irlanda și Polonia.

Economiile peste potențial sunt mai ales acelea fără capacități puternice, dar care reușesc să atragă investiții străine directe; majoritatea lor sunt țări relativ sărace și nu au o bază industrială. Brazilia și China sunt niște excepții notabile, care au făcut parte din acest grup.

Economiile sub potențial au inclus mai multe economii bogate și relativ industrializate care au avut investiții străine slabe datorită preferințelor politice și a tradiției slabe în ceea ce privește investițiile străine directe (Italia, Japonia, Republica Coreea și Provincia Taiwan a Chinei, mai ales în perioada anterioară), factori politici și sociali defavorabili sau o competitivitate scăzută (necaptată în variabilele utilizate în prezentul raport). Statele Unite au fost clasificate în această categorie, alături de unele țări în curs de dezvoltare care au o relativă abundență de capital (de exemplu Arabia Saudită) și în care fluxurile de ISD nu reflectă adecvat măsura participării companiilor transnaționale datorită formelor non-capital propriu sau datorită faptului că se bazează pe finanțare locală.

Cele 42 de *economii subperformante* au fost în general țări sărace care, din motive economice sau de alt fel, nu și-au atras partea prognozată de ISD.

Ce implicații și politici se nasc din această analiză? Pentru *înaintașii* care doresc să rămână recipienți importanți de investiții străine directe, problema este una de păstrare a marjei de competitivitate în termenii atragerii de ISD. *Subperformanții* vor trebui să îmbunătățească diverse aspecte ale mediului investițional pentru a-și îmbunătăți poziția în Indicele de Potențial. Țările care oscilează între *subperformanță* și *economii peste medie* vor trebui să se străduiască să-și construiască rapid un potențial competitiv, care să atragă investitorii. În mod similar, pentru țările care dețin un potențial ridicat, dar alunecă în ceea ce privește atragerea de ISD, va fi probabil nevoie de abordarea percepțiilor investitorului și de depunerea de eforturi mai atente pentru promovarea avantajelor care există la nivel local.

⁴ www.kmarket.ro-b3/pete.ro